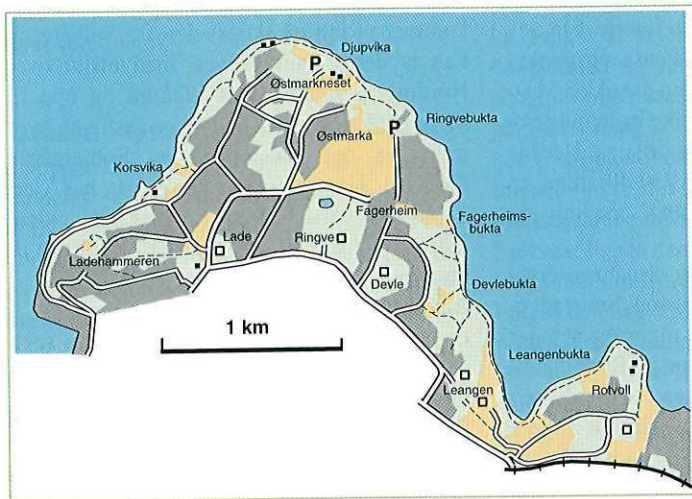

Nærturområdet for Lade - Charlottenlund

Mange av byens beboere legger en vartur til Lade. Nedenfor finner dere forslag til en omtrent 10 km lang vartur fra Ladehammerkaia til Charlottenlund. Turen går i lett terreng og hovedvekten underveis er lagt på natur- og kulturopplevelsene langs den opparbeidede stien fra Korsvika til Rotvoll. Ta gjerne med kikkert og et par naturhåndbøker til turen.

Turområdet dekkes av Trondheimskartet, målestokk 1:20 000. Det er også informasjonstavler med kart flere steder langs Ladestien ytterst på Ladehalvøya.

Fra Trondheim sentrum adkomst til Ladehammeren med buss. Nærmeste stoppested på jernbanen er Lademoen. Her er det kort vei til bussforbindelse for dem som måtte ønske det.

Ladehammeren til Østmarkneset

Korteste vei rundt Ladehammeren går langs Ormen Langes vei ved sjøen på yttersida av Ladehammeren. I Ormen Langes vei passerer dere sikkerhetssenteret hvor mannskap til oljeplattformene får sin beredskapsopplæring. Navnet Ormen Lange er ikke tilfeldig valgt. Det var her i området at Torberg Skavhogg bygde det berømte skipet for Olav Tryggvason for omtrent tusen år siden. Flere stier leder også opp på toppen av Ladehammeren. Fra toppen er det spesielt god utsikt over båttrafikken i havneområdet og utover fjorden, noe sikkert også Ladejarlene utnyttet i sin tid. Med kikkert er det god anledning til å studere måkekoloniene på havna.

Korsvika er en av de mange ettertraktede badeplassene på Ladehalvøya. Her er det tilrettelagt for både grilling, ballspill og lekeplass for barna. I Korsvika begynner den kommunalt opparbeidede Ladestien, men selv om den har barnevognstandard, er bakken opp Kjerringberget fortsatt bratt for brukere av barnevogner og rullestoler. Kjerringbergets vestside er treningssted for fjellklatrere. De

varme bakkene på sørsida av Kjerringberget gir voksemuligheter for mange varmekrevende planter. Toppen av Kjerringberget er også et meget godt utsiktspunkt mot Strindfjorden.

Området mellom Kjerringberget og Østmarkneset har en rekke minner fra 2. verdenskrig. Stillinger for luftvernkanoner og maskingevær, foruten ammunisjonslagre preger området, men her finnes

Etter stien rundt Ladehammeren er man i Korsvika med ett et godt stykke vekk fra byen.
Foto: Tommy Prestø

også en koselig leke- og aktivitetsplass med skotthyllbane. Bygningene på Østmarkneset disponeres i dag av Norges geologiske undersøkelser (NGU). Bygningene ble tatt i bruk tidlig i dette århundret av Vestlandske petroleumskompani, og oljeselskapet ESSO var en av de seinere brukerne. Her er også bygd et lunt havneanlegg. Bygningene ble også benyttet av tyskerne under krigen. Skinnegangene og kranene fra driftstida minner om en aktiv bruk av området.

På Festberget på Østmarkneset står det en minnestøtte over Ellen og Peter Lie som hadde ei stue og et naust her og ble kjent for sine redningsbragder. I alt skal de ha reddet 53 (!) mennesker fra drukningsdøden på fjorden og de naturlig nok ble de hedret på flere måter. Har dere med fiskestang på turen, kan et kast på Østmarkneset være verdt forsøket.

Djuvpika til Charlottenlund

Den neste av de mange vikene på turen er Djuvpika. Den vestligste delen av Djuvpika er nudiststrand. Publikum er oppfordret til å velge den indre stien forbi dette området.

I Djuvpika vokser busken tindved, og en husmannsplass her hadde nettopp navnet «Tindveden». Skal man se virkelig store forekomster av tindved, må en nok til Gaulosen, men også i Djuvpika blomstrer tindveden rikt om våren og markerer seg med sine oransje bær utpå høsten.

Lengst nord på Ladehalvøya står vi «mellom himmel og helvete» - i den forstand at vi ser inn mot Hell og har utsyn mot fjelltoppen Himmelriket sør for Leksvik. Inne i fjorden «flyter» Tautra og Frosta på hildringen. Helt nede ved sjøkanten i Østmarkbukta ligger "Nøstet", en av flere gamle husmanns-

Fra Ringvebukta, mot Adrianstua og Strandheim.
Foto: Tommy Prestø

plasser som lå under Lade gård. I Østmarkbukta er det ei fin rullesteinstrand. Mellom Østmarkbukta og Ringvebukta er det flere bratte bakker. Her er det mulig å ta en avstikker fra stien over mot Østmarka og Ringve Museum. Rett øst for Østmarkbukta ligger en bunkers i det bratte terrenget. Den er lett å finne på grunn av en stor steintipp ned mot sjøen. Tunnelen her går omtrent 100 m inn i fjellet og regnes som "sikker", slik at det er anledning til å gå inn. Men god lommelykt må til.

I Ringvebukta ligger Adrianstua, forfatteren Kristian Kristiansens hjem fra 1954 til hans død i 1980. Han er vel mest kjent for de tre bøkene om Adrian Posepilt. Ved siden av Adrianstua ligger Strandheim med den meget spesielle sponkledningen på veggene. Fagerheim og Smedstuen er et gammelt industri-

område. Forskjellig kjemisk industri har vært drevet her. Lysholmsminde eller "Det Lysholmske Anlæg" ble reist tidlig på 1800-tallet og ble drevet av familien Lysholm til inn i 1860-årene, da eiendommene etter hvert ble tatt i bruk som landsteder. Fabrikkanlegget produserte blant annet sildeolje, tran, fargestoff og ikke minst grønnsåpe. Bygningene fra denne omfattende industriperioden er for lengst borte, og landstedene Fagerheim og Smedstuen ble revet omkring 1960.

Fra Fagerheimsbukta følger vi Meinckestien til Devlebukta. Stien er oppkalt etter familien som i mange år eide Devle gård. Videre kommer vi til Leangenbukta. Leangen gård, reist av familien Must, er i dag representasjonsbolig for kommunen. Dessuten ligger kommunens gartneri her.

Askealleen ved Rotvoll nedre.
Foto: Tommy Prestø

Utbygginger de senere tiårene har ødelagt eller splittet opp de rike og frodige naturområdene på Ladehalvøya. Det var ikke minst stor strid omkring Statoils etablering ved Leangenbukta. Denne etableringen stykket opp og bygde ned et meget verdifullt kulturlandskap og står i dag i grell kontrast til det tidligere sammenhengende kulturlandskapet. Vi må nå klare å ta vare på det som er igjen av natur- og kulturverdiene på Lade slik at området også i framtida blir et attraktivt område for mange aktiviteter. Nærmeste nabo til Statoil er i dag Høgskolen i Sør-Trøndelag. Bygningene ble i over 100 år drevet som Rotvoll sykehus. General Armfeldt svidde av Rotvoll gård under sitt felttog til Trondheim i 1718.

Til det gamle kulturlandskapet på Rotvoll og Charlottenlund hører også St.Hanshaugen og den flotte furskogen ved gården Rotvoll

øvre. St.Hanshaugen er et åpent kulturlandskap, med noen fine tregrupper. Også her ligger minner fra 2. verdenskrig.

Ved Rotvoll slutter i dag den opparbeidede stien, men planene om forlengelse til Ranheimsfjæra og videre til Være foreligger. Dere kan nå fortsette langs veien inn til Grilstadfjæra, eller følge askealleen fra Rotvoll nedre opp til E6 og den "grønne korridor" videre helt til Strindamarka. Vil dere avslutte turen ved Rotvoll eller Charlottenlund, er det ikke langt til nærmeste bussholdeplass for linje 6 tilbake til sentrum. Også Trønderbanen har stasjon på Rotvoll.

Inne på Ladehalvøya finnes det også noen ubebygde områder med stor miljø- og trivselsverdi. Mellom Ringve videregående skole og Østmarka reiser Kuhaugen seg som en markant grønn, småbusket topp i kulturland-

Det finnes mer eksotiske planter enn blåveis og hvitveis på Lade, men kanskje ingen mer kjærkomne...

Foto: Tommy Prestø

skapet, og den vide innmarka mellom Østmarka og Ringve gård innbyr til turbruk vinters tid.

Planteliv

Den frodige vegetasjonen og rike floraen på Ladehalvøya må nevnes spesielt. Det er kombinasjonen kalkrik berggrunn og mildt klima som gir grobunn for en rekke trær og urter som ikke er vanlige på disse breddegrader og floraen mangler sin like i Trøndelag. Blant varmekrevende trær og busker dere kan finne på Lade, kan nevnes alm, hassel, ask og forvillet bøk og eik. Den ville berberisen med sine gule blomster krever også varme somrer. Berberis er vertsbusk for soppen svarstrus

som kan gjøre stor skade på kornavlingen, men det er nok ingen grunn til å fjerne berberis når den står i god avstand fra kornåkre. Blant de varmekrevende planteartene finnes det på lysåpne, varme enger, bakker og berg en rekke arter som en ellers må til Østlandet for å finne. Noen slike arter er vårplanter. Blåveisen er vel den mest kjente, men også de små kvitblomstra vårrubblom og trefingersildre, den gule vårmure og bakkefiol er vårplanter. De lillarøde blomstene til norsk timian kommer noe senere enn de typiske vårplantene, men den bør nevnes da den foruten ett voksested i Sogn og Fjordane kun vokser i Midt-Norge. Den kalkrike grunnen gjør også at flere fjellplanter trives på de lysåpne berge-

ne. Rødsildre er en av dem. På Lade finnes både varmekrevende planter og fjellplanter, foruten mange av våre vanlige planter fra eng, skog og strand. Floraen i turområdet er derfor svært artsrik.

Mange tar en vartur til Lade for å se om blåveisen blomstrer. Blåveis finnes spredt langs hele turområdet. Det er en utbredt oppfatning om at blåveisen er fredet. Dette stemmer ikke, men den er spesielt utsatt for plukking fordi den kommer tidlig på våren og er så iøynefallende. Hadde blåveisen blomstret midt på sommeren, hadde den fortsatt vært vakker, men den hadde nok vært mindre utsatt for plukking. Plukking kan derfor med fordel unngås. Pass på at ikke rotsystemet ødelegges. Hvis dere ikke plukker den, får enda flere nyte denne vårens safir og dere får en grunn til å ta turen tilbake til deres eget blåveissted også neste år!

Det bør nevnes at også mosefloraen og lavfloraen på Lade er svært artsrik og inneholder mange spesielle arter og flere arter som ellers i landet er meget sjeldne. Vil dere oppleve mer eksotiske vårplanter, tar dere en avstikker til Ringve botaniske hage. Her er det også muligheter for bevertning på Ringve Museum.

En oversikt over plantelivet i Trondheim kommune utarbeides av Trøndelagsavdelingen av Norsk Botanisk Forening.

Dyreliv

Den frodige vegetasjonen på land og det gode næringsgrunnlaget i sjøen gir også grunnlag for et variert dyreliv i turområdet vårt. I løpet av noen hektiske våruker eksploderer dyrelivet på Lade etter en rolig vinter. Dyrelivet i overgangen mellom ulike naturtyper er spesielt rikt.

De store fjæreområdene fra Leangenbukta til Grilstadfjæra er meget viktige vinteropp-

holdssteder for fugl og tilsvarende landingsplasser for mange trekkfugler. Oter, grevling, elg og rådyr har regelmessig tilhold i området. Ærfuglflokker i varierende størrelser ser dere langs hele turen. Fra tidlig på nyåret til ut på våren er det fullt liv og mye røre i flokkene. Pardannelsen går ikke alltid like rolig for seg og hannene med det vakre rosa brystet og den grønne nakken er stadig uenige. Blant ærfuglene som oppholder seg i dette området om vinteren, er det en del som utpå våren forlater Trøndelag til fordel for Østersjøen eller kanskje til og med Kvitsjøen. Men noen blir igjen og hekker i turområdet eller andre steder i regionen. Dessuten er området viktig oppholdssted under fjærfellingen i juli. Sammen med ærfuglene opptrer ofte flokker av for eksempel havelle, sjørørre og kvinand. Havelle-hannen har lang og vever stjert. Denne lille anda bidrar med kraftige rop gjennom vinteren, men i løpet av april har de fleste forlatt Trondheimsfjorden og stukket til fjells for å hekke der.

Andre av vårens budbringere er tjeld, vipe, storspove, gravand, hettemåke og fiskemåkene som normalt ankommer i begynnelsen av april. Også mange flokker av småfugl gjester disse områdene på trekket, og i dette yrende fuglelivet dukker det kanskje opp noen dere ikke har sett før. Over 170 fuglearter er observert i Leangenbukta. De svartglinsende kornkråkene som spankulerer på åpne grasmarker er også et vinter- og vårtegn. Er dere heldige kan dere også få øye på spettmeisen som har fast tilhold i turområdet.

En oversikt over dyrelivet i Trondheim er utgitt av kommunens miljøavdeling. Karl H. Brox' «Fuglene i Trondheim» (1985) er også en nyttig kilde.

Tommy Prestø